

АГЕНЦИЈА ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**ОПЕРАТИВНЕ СМЈЕРНИЦЕ
ЗА ПРОЦЈЕНУ УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА БАНКЕ У
ПЛАНИРАЊУ РЕСТРУКТУРИРАЊА**

Бања Лука, јуни 2025. године

САДРЖАЈ:

1.	УВОД	1
2.	ПРОЦЕНА ВРИЈЕДНОСТИ ИМОВИНЕ И ОБАВЕЗА БАНКЕ У ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА	2
2.1.	Вредновање прије покретања поступка реструктурирања	2
2.1.1.	Вредновање 1	2
2.1.2.	Вредновање 2	4
2.1.3.	Привремено вредновање	5
2.2.	Вредновање 3 - вредновање након покретања поступка реструктурирања	6
3.	ВАЖНОСТ УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА	7
4.	ПРЕГЛЕД НЕОПХОДНИХ ПОДАТАКА ЗА ПОТРЕБЕ УПОРЕДНЕ АНАЛИЗЕ	8
4.1.	Појам, сврха и садржај	8
4.2.	Формат и рокови за пружање података и информација	9
5.	ПРОЦЕНА УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА	10
5.1.	Самопроцјена доступних података и информација од стране банке	10
5.2.	Пристап процјени	10
5.2.1.	Интерни капацитети банке за прикупљање података	10
5.2.2.	Интерни модели вредновања и њихова повезаност са Прегледом неопходних података	11
5.3.	Начин и критеријуми процјене	11
6.	ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	13
	ПРИЛОГ 1	13

На основу члана 22. став 1. тачка њ) Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” бр. 59/13 и 4/17), члана 22. став 4. тачка л) Статута Агенције за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске” број 63/17), и Очекивања од банака у планирању реструктурирања - смјернице (бр. 01-582-1/24 од 09.04.2024. године), директор Агенције за банкарство Републике Српске доноси

ОПЕРАТИВНЕ СМЈЕРНИЦЕ ЗА ПРОЦЈЕНУ УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА БАНКЕ У ПЛАНИРАЊУ РЕСТРУКТУРИРАЊА

1. УВОД

Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) доноси одлуку о покретању поступка реструктурирања банке, када утврди да су испуњени сљедећи услови¹:

1. да је стање банке такво да она не може или вјероватно неће моћи наставити са пословањем,
2. да није разумно очекивати да би било која друга мјера банке или лица из приватног сектора или мјере надзора, укључујући и мјере ране интервенције, или мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза, могле у разумном року отклонити сметње за наставак пословања банке, узимајући у обзир све околности појединачног случаја и
3. да је реструктурирање банке у јавном интересу.

Агенција је дужна да, прије покретања поступка реструктурирања обезбиједи фер, опрезну и реалну процјену вриједности имовине и обавеза банке². Такође, ако се поступак отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке, врши независно од поступка реструктурирања банке, не може се извршити прије него што се изврши процјена вриједности имовине и обавеза банке.

Процјена вриједности имовине и обавеза банке треба Агенцији пружити одговарајуће информације и податке о: (I) испуњености услова за реструктурирање банке или услова за отпис или конверзију инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке, (II) избору одговарајућег(их) инструмен(а)та и мјере реструктурирања, укључујући и отпис или конверзију инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке ако су испуњени услови и (III) обезбиједи да су сви губици банке у потпуности приказани у пословним књигама и финансијским извјештајима банке сачињеним на дан предузимања активности реструктурирања³. Како би се објективно процијенило стање банке прије формалног покретања поступка реструктурирања, у Закону о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 04/17, 19/18, 54/19, 63/24 и 45/25, у даљем тексту: Закон) је прописано да ову процјену врши независни процјењивач на начин како је детаљније прописано важећом Одлуком о условима и начину вршења независне процјене вриједности имовине и обавеза банке прије и у току поступка реструктурирања банке (у даљем тексту: Одлука о условима и начину вршења независне процјене).

Овај документ се односи на процјену вриједности имовине и обавеза банке прије реструктурирања, тј. дефинише активности које банке требају предузети како би њихови управљачки информациони системи били у стању у кратком року независном процјењивачу или Агенцији пружити тачне и конзистентне податке и информације којима ће се обезбиједити свеобухватна процјена вриједности имовине и обавеза банке. Правремена, фер и реална процјена вриједности имовине и обавеза банке је од изузетне важности за доношење исправне одлуке о реструктурирању банке, ефикасности мјера и инструмената реструктурирања, те за ефикасно постизање циљева реструктурирања. Овај документ дефинише критеријуме и захтјеве банкама на основу којих ће Агенција у фази планирања реструктурирања (израде и ажурирања планова реструктурирања), у склопу процјене могућности

¹ Члан 231. став 1. Закона

² Члан 232. став 1. Закона

³ Члан 232. став 2. Закона и Одлука о условима и начину вршења независне процјене

реструктурирања банке⁴, процјењивати способност и капацитете управљачких информационих система банке у вези са обезбјеђивањем приступа информацијама и подацима независном процјењивачу или Агенцији у случају реструктурирања банке. Захтјеви из овог документа се односе само на оне банке за које је планом реструктурирања предвиђена примјена мјере и инструмен(а)та реструктурирања, док се не односе на оне банке за које је предвиђена ликвидација или стечај.

2. ПРОЦЈЕНА ВРИЈЕДНОСТИ ИМОВИНЕ И ОБАВЕЗА БАНКЕ У ПОСТУПКУ РЕСТРУКТУРИРАЊА

У поступку реструктурирања банке постоје три врсте процјене вриједности имовине и обавеза банке (вредновања⁵):

1. Вредновање 1 - којим се утврђује да ли су испуњени услови за отпис или конверзију инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке, односно да ли су испуњени услови за реструктурирање банке;
2. Вредновање 2 - којим се добију информације о мјерама реструктурирања и инструментима реструктурирања, укључујући и отпис или конверзију инструмената капитала и прихватљивих обавеза банке ако су испуњени услови;
3. Вредновање 3 - којим се утврђује да ли би акционари или повјериоци банке, односно Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине (у даљем тексту: АОДБиХ), били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања над банком покренут стечајни поступак, те Привремено вредновање⁶ - које може бити оправдано у одређеним изузетним ситуацијама, имајући у виду хитност поступка и друге околности које оправдавају вршење привременог вредновања. Привремено вредновање се односи само на Вредновање 1 и Вредновање 2, док се за Вредновање 3 не може вршити привремено вредновање.

Вредновање 1 и Вредновање 2 спадају у групу вредновања прије реструктурирања банке⁷, док је Вредновање 3 вредновање након реструктурирања банке⁸, односно након примјене мјера и инструмената реструктурирања банке.

У Закону и Одлуци о условима и начину вршења независне процјене није сачињена подјела вредновања према категоријама 1, 2 или 3, већ је вредновање подијељено у двије групе: (I) вредновање **прије** покретања поступка реструктурирања и (II) вредновање **након** покретања поступка реструктурирања, те привремено вредновање у изузетним ситуацијама, имајући у виду хитност поступка и друге околности које оправдавају вршење привременог вредновања. Због бољег разумијевања сврхе сваког вредновања, а све у контексту ових Оперативних смјерница, у наставку се даје кратак опис и сврха сваког појединог вредновања.

2.1. Вредновање прије покретања поступка реструктурирања

2.1.1. Вредновање 1

Из горе наведеног видљиво је да се „*мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза*“ предузимају прије покретања поступка реструктурирања. Међутим, прије предузимања мјера отписа или конверзије инструмента капитала и прихватљивих обавеза потребно је сачинити процјену вриједности имовине и обавеза банке (вредновање) и ово вредновање се назива Вредновање 1.

⁴ Члан 227. став 3. тачка 11. Закона и важећа Одлука о процјени могућности реструктурирања банке и банкарске групе

⁵ У даљем тексту, ради једноставности, умјесто назива „процјена вриједности имовине и обавеза банке“ може се користити назив „вредновање“ и исти смисао и значење као термин „процјена вриједности имовине и обавеза банке“ како је прописано Законом и/или Одлуком о условима и начину вршења независне процјене.

⁶ Члан 232. став 11. Закона

⁷ Члан 232. став 2. Закона

⁸ Члан 257. став 2. Закона

Вредновање 1 је прописано чланом 232. став 1. и 2. Закона:

- (1) *Агенција је дужна да, прије покретања поступка реструктурирања, обезбиједи фер, опрезну и реалну процјену вриједности имовине и обавеза банке.*
- (2) *Процјена обавезно садржи информације и податке потребне Агенцији за утврђивање испуњености услова за реструктурирање банке, односно избор одговарајућег инструмента и мјере реструктурирања, ако утврди да су испуњени ови услови и да обезбиједи да су сви губици у потпуности приказани у пословним књигама и финансијским извјештајима банке, сачињеним на дан предузимањима активности реструктурирања“.*

Вредновање 1 има двојаку функцију. Прва функција је пружање информација Агенцији да ли су задовољени услови за провођење мјера отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза, тј. може ли се мјерама отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза у потпуности ријешити проблеми у пословању банке. Како се у тренутку ангажовања независног процјењивача који ће провести Вредновање 1 (или од стране Агенције у изузетним случајевима) не може са сигурношћу знати хоће ли те мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза бити довољне како би се капитално стабилизovalo пословање банке, додатна обавеза независног процјењивача је процјена да ли су се испунили услови за покретање поступка реструктурирања банке. Дакле, друга функција Вредновања 1 је процјена да ли су испуњени услови за покретање поступка реструктурирања банке.

На примјер, у случају да ће мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза бити довољне за стабилизацију пословања банке, тада ће Вредновање 1 утврдити да су испуњени услови за примјену мјера отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза, те ће додатно утврдити да нису испуњени услови за покретање поступка реструктурирања банке, јер ће се примјеном претходних мјера стабилизovati пословање банке па нема потребе, а нити услова, за покретање поступка реструктурирања банке. У овом случају се проводи вредновање имовине и обавеза банке од стране независног процјењивача или Агенције - Вредновање 1, а да се при том неће покретати поступак реструктурирања банке.

Отпис или конверзија инструмената капитала и прихватљивих обавеза је прописана чланом 229. став 1. Закона гдје је јасно прописано да се она може извршити независно од мјера реструктурирања, али и заједно са спровођењем мјера реструктурирања, ако су испуњени услови за реструктурирање банке. У складу са чланом 229. став 7. Закона, Агенција је у сваком случају дужна обезбиједити независну процјену имовине и обавеза банке - Вредновање 1.

Претпоставимо, да у другом случају мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза неће бити довољне за стабилизацију пословања банке, тада ће Вредновање 1 утврдити да нису испуњени услови за примјену мјера отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза, јер се њиховом самосталном примјеном неће ријешити проблеми банке. Због тога, њихова самостална примјена нема смисла. Даље, Вредновање 1 ће тада вјероватно утврдити да су испуњени услови за покретање поступка реструктурирања банке, јер се примјеном само мјера отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза неће моћи стабилизovati пословање банке. У овом случају Вредновање 1 ће утврдити да су испуњени услови за покретање поступка реструктурирања банке и да је реструктурирање банке неопходно. Међутим, сама констатација да су испуњени услови за покретање поступка реструктурирања банке не значи ништа ако се неће одмах предузимати и друге мјере ради испуњења циљева реструктурирања. Због тога, у оваквом случају се Вредновање 1 одмах претвара у Вредновање 2 са свим циљевима које Вредновање 2 треба испунити.

Ангажман независног процјењивача има двије функције односно задатка. Прво је да утврди могу ли се мјерама отписа или конверзије капитала и прихватљивих обавеза уклонити сметње за наставак пословања (стабилизацију пословања банке), а друго да утврди јесу ли испуњени услови за покретање поступка реструктурирања над банком. Агенција треба ангажовати независног процјењивача у условима када постоји дилема (није сигурна, али све упућује на то) да је стање банке такво да банка не може или вјеројатно неће моћи наставити пословање, а да је реструктурирање банке у јавном интересу, а да истовремено није разумно очекивати да би било која друга мјера банке или лица из приватног сектора или мјере надзора, укључујући и мјере ране интервенције, могле у разумном року уклонити сметње за наставак пословања банке.

Датум процјене вриједности имовине и обавеза банке у склопу овог вредновања је датум који је најближи датуму очекиване Одлуке Агенције о покретању поступка реструктурирања или отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза⁹.

2.1.2. Вредновање 2

Вредновање 2 прописано је чланом 232. став 2. Закона: „Процјена обавезно садржи информације и податке потребне Агенцији за утврђивање испуњености услова за реструктурирање банке, односно избор одговарајућег инструмента и мјере реструктурирања ако утврди да су испуњени ови услови и да обезбиједи да су сви губици у потпуности приказани у пословним књигама и финансијским извјештајима банке, сачињеним на дан предузимањима активности реструктурирања“ и исто треба да, Агенцији као надлежном тијелу за реструктурирање банака, пружи сљедеће информације:

- Информације за доношење одлуке о одговарајућој мјери и инструментима реструктурирања које је потребно предузети. На основу ових информација Агенција је у могућности процијенити да ли су предвиђене мјере реструктурирања и инструмент(и) реструктурирања из плана реструктурирања одговарајући за банку. Агенција ће прије вршења вредновања обавијестити независног процјењивача о инструментима реструктурирања и мјерама предвиђеним планом реструктурирања банке, односно о другим планираним мјерама и инструментима реструктурирања¹⁰, што значи да Агенција може дати задатак независном процјењивачу да, поред мјера и инструмената реструктурирања предвиђених планом реструктурирања, процијени утицај и неких других мјера и инструмената реструктурирања који се у том тренутку могу чинити одговарајућим¹¹.

На основу примљених информација односно налога од стране Агенције, независни процјењивач дужан је извршити процјену утицаја примјене различитих мјера и инструмената реструктурирања на готовинске токове банке, односно на финансијски положај банке, као и на капитал и капиталне захтјеве. Овдје је битно истаћи да независни процјењивач треба да процијени укупан износ који би припао сваком исплатном реду повјерилаца у случају спровођења стечајног поступка. То је један од критеријума Агенцији за коначан избор мјера и инструмента реструктурирања који би се примјенили у предстојећем поступку доношења одлуке о реструктурирању банке.

- Ако се примјењује овлаштење за отпис или конверзију релевантних инструмената капитала и прихватљивих обавеза, пружање информација за доношење одлуке о мјери у којој се предузима поништење или разводњавање акција или других власничких инструмената, те мјера у којој се отписују и конвертују релевантни инструменти капитала и прихватљивих обавеза, тј. у којој мјери је потребно отписати, односно конвертовати поједине елементе капитала ради покрића губитака банке или њене докапитализације.

Мјере отписа или конверзије инструмената капитала и прихватљивих обавеза могу се извршавати без покретања поступка реструктурирања, што је објашњено у претходном потпоглављу, те се тада ради о Вредновању 1. Међутим, отпис или конверзија инструмената капитала и прихватљивих обавеза се могу извршавати и у склопу поступка реструктурирања банке, те се исто процјењује у склопу Вредновања 2. Према општем начелу реструктурирања банака, губитке прво носе акционари банке, а након њих повјериоци банке и то тако да се обезбиједи једнак третман повјерилаца чија су потраживања у истом исплатном реду у поступку ликвидације и стечаја¹².

⁹ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

¹⁰ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

¹¹ У тренутку покретања поступка реструктурирања над банком, окружење и услови могу бити значајно измијењени него што су били у тренутку израде/ажурирања плана реструктурирања па ова могућност постоји као опција, а све у циљу како би се изабрале оне мјере и инструменти реструктурирања који могу најбоље испунити циљеве реструктурирања у датом тренутку.

¹² Члан 223. Закона

- Ако се примјењује инструмент реструктурирања властитим средствима банке, пружање информација ради доношења одлуке о мјери у којој се отписују или конвертују прихватљиве обавезе.
- Ако се примјењује инструмент банке за посебне намјене или инструмент одвајања имовине, пружање информација ради доношења одлуке о имовини, правима, обавезама или акцијама или другим власничким инструментима које је потребно пренијети, те ради доношења одлуке о вриједности свих накнада које је потребно платити банци у реструктурирању или, у зависности од случаја, власницима акција или других власничких инструмената.
- Ако се примјењује инструмент продаје акција, односно имовине, права и обавеза пружање информација ради доношења одлуке о акцијама (другим власничким инструментима), имовини, правима или обавезама које је потребно пренијети, те пружању информација Агенцији како би се могло одредити што чини комерцијалне услове.
- Обезбиједити да су сви губици имовине у потпуности утврђени у тренутку када се примјењују инструменти реструктурирања или извршавају овлашћења за отпис или конверзију релевантних инструмената капитала и прихватљивих обавеза.

У склопу процјене вриједности имовине и обавеза банке независни процјењивач је дужан распоредити повјериоце банке по редовима приоритета у складу са законским прописима¹³ који регулишу провођење поступка ликвидације и стечаја и то тако да се утврди:

- 1) вриједност потраживања у сваком реду приоритета;
- 2) укупан износ средстава који би био исплаћен по редовима приоритета, ако би над банком био проведен поступак ликвидације или стечаја.

У склопу вршења Вредновања 2, независни процјењивач узима у обзир и могућа потраживања АОДБИХ и лица која би учествовала у финансирању реструктурирања банке по основу надокнаде трошкова у вези са спровођењем поступка реструктурирања, као и трошкове камата и накнада за евентуално коришћење зајмова, кредита, гаранција и других прихватљивих облика подршке банака и осталих трећих страна који су обезбјеђење банци за финансирање реструктурирања¹⁴.

Датум процјене вриједности имовине и обавеза банке у склопу овог вредновања је датум који је најближи датуму очекиване одлуке Агенције о покретању поступка реструктурирања¹⁵.

2.1.3. Привремено вредновање

Због природе банкарског пословања, те врло брзих и наглих промјена услова пословања банке, нарочито када долази до погоршања пословања банке која је већ у проблемима, а све у циљу спречавања штетних утицаја на финансијску стабилност и реални сектор, понекад је потребно хитно покретање поступка реструктурирања банке у циљу што ефикаснијег остваривања законом прописаних циљева реструктурирања. Како је прописани законски предуслов за покретање поступка реструктурирања банке постојање процјене вриједности имовине и обавеза од стране независног процјењивача, понекад се може доћи у раскорак између што хитније потребе за покретање поступка реструктурирања банке у односу на временски рок у којем може бити извршена процјена од стране независног процјењивача. Због таквих случајева постоји законска могућност привремене процјене вриједности имовине и обавеза банке, која омогућава покретање поступка реструктурирања банке и примјену мјера и инструмената реструктурирања и прије завршетка потпуне и коначне процјене од стране независног процјењивача.

Према одредбама члана 232. ст. 10. и 11. Закона, у таквим хитним случајевима, могуће је прихватити привремену процјену (вредновање) од стране независног процјењивача, али и процјену (вредновање) сачињену од стране Агенције као подлогу за покретање поступка реструктурирања и примјену мјера и инструмената реструктурирања. Међутим, законске одредбе налажу да, упркос томе што је на основу привремене процјене покренут поступак реструктурирања и већ примјењене мјере и инструменти реструктурирања над банком, да је потребно сачинити коначно вредновање

¹³ Члан 269. Закона

¹⁴ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

¹⁵ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

(мисли се на Вредновање 1 и Вредновање 2) од стране независног процјењивача. Иако Закон и Одлука о условима и начину вршења независне процјене не наводе експлицитни рок у којем је потребно сачинити коначно вредновање од стране независног процјењивача, јер је законска формулација „*дужан је да изврши коначну процјену чим се за то стекну одговарајући услови*“, подразумијева се да је исто потребно сачинити што прије, чим то прилике и околности допусте. Коначно вредновање се може сачинити и прије Вредновања 3, али се може сачинити и истовремено са Вредновањем 3 и то од стране истог независног процјењивача, али у том случају та вредновања требају бити одвојена.

Независни процјењивач дужан је у привременом вредновању укључити и резерве за додатне губитке због непоузданости привременог вредновања. Утврђивање резерви за додатне губитке се односи и на Агенцију, ако вредновање од стране Агенције има сврху привременог вредновања. Суштина захтјева за укључење додатних резерви за губитке у склопу привременог вредновања је због захтјева да би сви губици требали бити идентификовани и исказани у процјени вриједности имовине и обавеза. Како је упитно колико би привремено вредновање због хитности поступка успјело идентификовати све губитке, односно колико је поуздано, тако се налажу додатне резерве за губитке као својеврсни „осигурач“. Међутим, ако се у коначници покаже да је вриједност имовине и обавеза банке утврђена коначном процјеном већа од вриједности утврђене привременом процјеном, тада Агенција може повећати износе потраживања повјерилаца или акционара, чија су потраживања отписана или ће бити отписана примјеном инструмента реструктурирања властитим средствима банке, односно наложити банци за посебне намјене или друштву за управљање имовином код примјене инструмента одвајања имовине да изврши додатно плаћање банци, односно акционарима по основу преноса акција, имовине или обавеза.

Могућност привременог вредновања се односи само на Вредновање 1 и Вредновање 2, док то није могуће за Вредновање 3. Сви захтјеви које би Вредновање 1 и Вредновање 2 требали испунити вриједи и за привремено вредновање, у мјери колико су они примјењиви због хитности ситуације и посебних околности.

2.2. Вредновање 3 - вредновање након покретања поступка реструктурирања

Закон у члану 257. став 2. налаже да Агенција одмах након што је покренут поступак реструктурирања или након што су примијењени инструменти реструктурирања, обезбједи да се изврши независна процјена о томе да ли би акционари и повјериоци банке, односно АОДБиХ били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања над банком покренут стечајни поступак. У овом случају ради се о процјени након покретања поступка реструктурирања.

Сврха ове процјене је утврђивање тога да ли би акционари и повјериоци банке, укључујући и АОДБиХ, били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања над банком покренут стечајни поступак, јер према члану 257. став 1. Закона, ако се утврди да је било који акционар или повјерилац, укључујући и АОДБиХ у случају да је учествовала у финансирању реструктурирања банке, претрпио веће губитке него што би их претрпио у стечајном поступку, има право захтијевати надокнаду разлике до висине губитака које би претрпјели у стечајном поступку из средстава обезбијеђених за реструктурирање банака.

Ова процјена се назива Вредновање 3 и њом се утврђује да ли би акционари и повјериоци банке, односно АОДБиХ, били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања над банком покренут стечајни поступак, што је једно од основних начела¹⁶ регулаторног оквира реструктурирања банака, а то је да нити један акционар и повјерилац банке укључујући и АОДБиХ, ако је учествовала у финансирању реструктурирања банке, не би требао претрпјети веће губитке у реструктурирању банке него што би их претрпио у стечају банке.

Референтни датум за Вредновање 3 јесте датум доношења одлуке о покретању поступка реструктурирања¹⁷. Вредновање 3 може извршити исти независни процјењивач који је вршио и коначно Вредновање 2 (у случају да је рађено привремено вредновање), али тада та вредновања морају бити развојена.

¹⁶ Заштитна мјера (eng. *No Creditor Worse Off principle – NCWO*)

¹⁷ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

3. ВАЖНОСТ УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА

Управљачки информациони системи (*Management Information Systems - MIS*) се уопштено дефинишу као скуп података, информација и процеса који су успостављени и одржавани од стране банке ради организације, прикупљања и брзог пружања висококвалитетних података и информација, а који служе као подршка за доношење одлука унутар банке. На основу претходно наведене дефиниције, свака банка на одређени начин има успостављене управљачке информационе системе који јој пружају подлогу за доношење одлука.

Међутим, свеобухватност, брзина и дјелотворност пружања потребних података се разликује од банке до банке, као што се разликује њихова организација и техничко-технолошка подршка. Агенција нема потребе нити жели директно прописивати организацију рада и техничко-технолошку подршку раду управљачких информационих система поједине банке током редовног пословања, јер су то аутономне одлуке банака које утичу на њихову ефикасност пословања, али жели обезбиједити да је банка у стању у кратком року пружити потпуне и ажурне податке и информације независном процјењивачу или Агенцији за потребе вршења процјене вриједности имовине и обавеза банке прије реструктурирања (Вредновања 1 и Вредновања 2), укључујући и процјену да ли би акционари или повјериоци банке, односно АОДБиХ, били у повољнијем положају да је умјесто поступка реструктурирања над банком покренут стечајни поступак (Вредновање 3).

Како би напријед наведена вредновања могла испунити своје циљеве, неопходно је од стране независног процјењивача или Агенције располагање с тачним, потпуним и ажурним подацима и информацијама потребним за реалну и фер процјену вриједности имовине и обавеза банке прије реструктурирања. На такав начин се обезбјеђују претпоставке за доношење исправне одлуке о мјерама и инструментима реструктурирања, као и о њиховој учинковитости, те за испуњавање циљева реструктурирања. Процјена вриједности имовине и обавеза банке прије реструктурирања не смије се заснивати на нетачним и непотпуним подацима, јер би то могло довести до доношења погрешних одлука о мјерама и инструментима реструктурирања који се намјеравају примјенити у реструктурирању банке, а тиме утицати и на саму успјешност процеса реструктурирања. Даље, потребни подаци и информације требају бити расположиви у кратком року, јер доношење одговарајућих одлука о реструктурирању банке се одвија у врло кратком временском раздобљу и има директан утицај на успјешност примјене стратегије реструктурирања.

У том смислу Агенција је посебно заинтересована да већ у фази планирања реструктурирања утврди у којој мјери су управљачки информациони системи банке способни пружити потребне податке и информације у тачном и свеобухватном формату, али и у кратком времену, како би се правилно могла извршити процјена вриједности имовине и обавеза прије реструктурирања. Сходно наведеном, Агенцији између осталог, посебно треба утврдити¹⁸:

- адекватност информационих система, са аспекта могућности да Агенција може у циљу брзог доношења одлука прикупити тачне и потпуне информације у вези с кључним пословним активностима и критичним функцијама;
- способност информационих система да пруже потребне информације за ефикасно реструктурирање банке у сваком тренутку, чак и у условима који се брзо мијењају;
- у којој мјери банка или банкарска група могу обезбиједити континуитет својих информационих система, како за банку тако и за банку наконведеног поступка реструктурирања, у случају када су критичне функције и кључне пословне активности одвојене од остатка пословних активности;
- у којој мјери су банка или банкарска група успоставиле одговарајуће поступке који би омогућили Агенцији пружање информација о утврђивању депонената и износа осигураних депозита и
- способност банке или банкарске групе да достави информације за процјену и утврђивање износа потребног отписа или докапитализације.

Процјена вриједности имовине и обавеза банке заснована је на свим подацима и информацијама који су доступни на датум када се сачињава процјена, а која треба бити што ближе датуму очекиване

¹⁸ Одлука о процјени могућности реструктурирања банке и банкарске групе

одлуке Агенције о покретању поступка реструктурирања, а најважнији извори информација су слjedeћи¹⁹:

- подаци и информације из финансијских и регулаторних извјештаја банке за период који је најближи датуму процјене вриједности;
- објашњење кључних методологија, претпоставки и оцјена које банка користи за припрему финансијских и регулаторних извјештаја;
- подаци и информације из пословних књига и евиденција банке;
- процјена финансијског стања банке извршена од стране Агенције и подаци и информације које је Агенција прикупила путем посредног или непосредног надзора за ажурирање плана реструктурирања;
- подаци и информације које су доступни на тржишту;
- закључци које је донио независни процјењивач из разговора с управом банке и ревизорима;
- поређење квалитета активе банке са квалитетом активе банкарског сектора, када је то релевантно;
- сличне независне процјене других независних процјењивача;
- историјски подаци и информације, ако су из њих искључене околности које нису од значаја за конкретан случај, а у обзир су узете околности које су од значаја за тај случај;
- анализа трендова, прилагођена специфичностима конкретног случаја.

Потребно је истаћи да горе наведени извори нису једини за процјену вриједности имовине и обавеза банке, те да се према потреби могу укључити и други релевантни извори. Независни процјењивач или Агенција самостално одлучују који подаци и информације су релевантни за потребе процјене, али чињеница је да највећи обим података и информација за потребе процјене треба пружити сама банка која се процјењује. У том смислу, независни процјењивач или Агенција су упућени на изворе саме банке па ће се морати ослањати на интерне капацитете банке, који би требали омогућити одређивање најприкладније методе вредновања, а саме методе вредновања могу се заснивати на интерним моделима банке, узимајући у обзир систем управљања ризицима банке и квалитет доступних података и информација.

С друге стране, Закон²⁰ намеће обавезу Агенцији да у поступку планирања реструктурирања при процјени могућности реструктурирања провјери „адекватност управљања ризицима информационог система у вези са обезбјеђењем приступа информацијама и подацима неопходним за спровођење поступка реструктурирања“ из чега, већ у периоду редовног пословања банке, тј. у фази планирања реструктурирања, произилази потреба за припрему правилног и тачног вредновања у реструктурирању.

Због свега наведеног, од посебне важности је унапређење управљачких система банке како би били у стању испунити захтјеве за правилну и тачну процјену вриједности имовине и обавеза банке у случају реструктурирања. У том смислу, у овом се документу наводе поступци које би банке требале имплементирати како би Агенција била у стању процијенити да ли су капацитети управљачких информационих система банке способни испунити прописане захтјеве.

4. ПРЕГЛЕД НЕОПХОДНИХ ПОДАТАКА ЗА ПОТРЕБЕ УПОРЕДНЕ АНАЛИЗЕ

4.1. Појам, сврха и садржај

Преглед неопходних података (Прилог 1.), дефинише податке и информације за јединствену упоредну анализу која би била корисна за вршење економског вредновања прије реструктурирања²¹.

¹⁹ Одлуке о условима и начину вршења независне процјене

²⁰ Члан 227. став 3. тачка 11. Закона

²¹ Вредновање 2 треба бити фер, опрезно и реално; усмјерено на одређивање економске (а не књиговодствене) вриједности имовине и обавеза, узимајући у обзир примјењиву стратегију реструктурирања, како би се реално приказала финансијска позиција банке у контексту могућности и ризика с којима се суочава. У ту сврху, процјењивач може користити све релевантне податке који се односе на датум процјене. Одређивање економске вриједности имовине и

Преглед неопходних података одражава очекивања Агенције у вези података и информација за подржавање свеобухватног вредновања прије реструктурирања, а његова корист може бити и индиректна када подржава резултате интерних модела вредновања.

Преглед неопходних података упућује и на важност сваког податка за потребе вредновања додјељујући им одређени ниво приоритета:

- приоритет 1 - подаци који се сматрају кључнима за вредновање;
- приоритет 2 - подаци који се могу сматрати материјално значајним за вредновање;
- приоритет 3 - подаци за које се претпоставља да неће имати значајан утицај на резултате вредновања, али могу имати додатну вриједност у зависности од специфичних околности реструктурирања.

У зависности од сваког појединачног случаја, поред података и информација укључених у Преглед неопходних података, Агенција може тражити од банака и друге информације које сматра релевантним за потребе вредновања.

Преглед неопходних података даје стандардне описе за сваки податак релевантан за вредновање, за које би међу банкама требало постојати јединствено разумијевање његовог значења, а заснован је, у мјери у којој је то могуће, на постојећим дефиницијама прописаним у оквиру већ постојећег прописаног извјештајног оквира.

Податке које банке већ достављају Агенцији у склопу постојећег прописаног извјештајног оквира и за које постоји тачан опис тог податка, треба уписивати на идентичан начин и Агенција неће посебно процјењивати способност банке за доставу тих података. Међутим, у случајевима када се Преглед неопходних података реферише на дефиниције које нису примјенљиве на одређену банку, тада банке требају пружити податке и информације за које Агенција сматра да подлијежу тој дефиницији. Јединствено разумијевање дефиниција потпомаже и допуњује употребу интерних модела вредновања за провођење вредновања прије реструктурирања. Узимајући то у обзир, Преглед неопходних података не садржи увијек детаљне дефиниције, већ описе нпр. различитих врста имовине, колатерала и обавеза, те сваки поједини случај захтијева пажљиво разматрање.

Преглед неопходних података служи искључиво за упоредну анализу и обухвата имовину, обавезе и ванбилансне позиције. Један дио се односи на опште податке и информације за потребе финансијске дубинске анализе (*due diligence*-а) банке ради подршке вредновању.

Међутим, у Прегледу неопходних података нису садржани сви подаци и информације које се односе на вредновање капитала, што је важно код утврђивања пост-конверзијске вриједности капитала у случају примјене инструмента унутрашњег реструктурирања (*bail-in*-а). Ипак, од банака се очекује да имају капацитет подржати такву врсту вредновања, на примјер када се користи DCF (Discounted Cash Flow) методологија. Такво вредновање ће захтијевати пословни план са пројекцијама рачуна добити и губитка банке, плановима извора финансирања, ризичне активе и плановима капитала.

4.2. Формат и рокови за пружање података и информација

Преглед неопходних података не дефинише одређени формат који банке требају користити за пружање података и информација Агенцији или независном процјењивачу, већ се банкама дозвољава кориштење било којег формата који се иначе користи при вредновању и који ће омогућити процјењивачу кориштење уобичајених модела и методологија вредновања.

Како би се могло провести свеобухватно вредновање на основу висококвалитетних података, банка треба прикупити посљедње доступне податке²² који су прошли интерне контроле и валидацијске процесе обезбјеђујући њихову усклађеност с рачуноводственим евиденцијама и/или с другим информацијама које се објављују интерно или екстерно.

обавеза усмјерено је на потпуно признавање губитака, у складу с циљевима реструктурирања интерног подношења губитака реструктурирања и заштите јавних средстава.

²² Зато што датум процјене вриједности имовине и обавеза треба бити датум који је најближи датуму очекиване одлуке Агенције о покретању поступка реструктурирања.

Агенција ће процјењивати способност и капацитете информационих система банке да ли су у стању у кратком року пружити висококвалитетне податке и информације за потребе вредновања у реструктурирању.

5. ПРОЦЈЕНА УПРАВЉАЧКИХ ИНФОРМАЦИОНИХ СИСТЕМА

5.1. Самопроцјена доступних података и информација од стране банке

Банке требају спровести самопроцјену доступних података и информација и извршити поређење са оним што је наведено у Прегледу неопходних података, као и самопроцјену за позиције које су обухваћене интерним моделима вредновања банке (ради провјере одражава ли модел уобичајене очекиване улазне податке и може ли се сматрати прикладним за вредновање у реструктурирању), те за позиције које нису обухваћене прикладним интерним моделима вредновања. Самопроцјена би такође требала идентификовати позиције које су материјално значајне за вредновање те припремити и пружити описе интерних модела вредновања који су релевантни за вредновање у реструктурирању, методологију, сврху за коју се подаци прикупљају и обрађују у сваком моделу, улазне параметре и претпоставке на којима се заснивају. Осим наведеног потребно је да банка Агенцији достави и акциони план усклађивања с Прегледом неопходних података, те да ју извјештава о реализацији акционог плана.

5.2. Приступ процјени

Приступ процјени управљачких информационих система од стране Агенције је у својој суштини усмјерен на унапређење интерних капацитета банке како би се независном процјењивачу/Агенцији, у случају потребе, омогућила брза доступност висококвалитетних података и информација за потребе вредновања у реструктурирању. Другим ријечима, процјеном управљачких информационих система банке од стране Агенције, укључујући и захтјеве наведене у овом документу, не само да се испуњава прописана законска обавеза процјене, већ се на овај начин унапређују интерни капацитети банке. Због тога, приступ Агенције при процјени управљачких информационих система банке се усмјерава на:

- 1) капацитете агрегирања података и
- 2) одговарајуће интерне моделе вредновања.

У овом приступу се у највећој могућој мјери полази од начела пропорционалности па се тако тражи одговарајућа равнотежа између потенцијалних трошкова банке како би банка била спремна за реструктурирање, с једне стране, те способности за провођење свеобухватног реструктурирања и постизања циљева реструктурирања, с друге стране. Због тога, колико је год то могуће, полази се од података и информација које су већ доступне банци, као и од постојећих интерних модела вредновања банке који су погодни за вредновање у реструктурирању.

Као дио одређивања захтјева за унапређење управљачких информационих система банке, који се заснива на специфичностима банке, Агенција ће одредити податке и информације које би банка требала бити у могућности у кратком року учитати у виртуелну базу података (*Virtual Data Room*), у случају потребе. Ово се нарочито односи на (I) имовину и обавезе која се вреднује на основу интерних модела вредновања и документације и приручника банке у којима се описују критеријуми, методологија, претпоставке, интерни и екстерни улазни параметри (укључујући њихове изворе) и сценарији; (II) осталу имовину и обавезе, и податке које банка пружа користећи Преглед неопходних података за упоредну анализу. Агенција ће у том смислу процјењивати спремност банке за успостављање виртуелне базе података у случају потребе. Уколико банка не буде у могућности исту обезбиједити, Агенција у коначници може захтијевати успостављање сталне виртуелне базе података.

5.2.1. Интерни капацитети банке за прикупљање података

Ради обезбјеђења брзог пружања података и информација независном процјењивачу или Агенцији, велику улогу има могућност прикупљања података који су садржани у разним изворима података унутар банке. Када се нпр. подаци који се односе на кредит повлаче из разних извора података, банка треба обезбиједити да се ти подаци могу лако повезати с кредитом на основу кориштења јединственог идентификатора. Уколико се нпр. уговорни подаци о кредиту повлаче из једног извора података, а подаци о колатералима из другог извора података, оба скупа података требају имати

јединствени идентификатор, тако да независни процјенивач или Агенција може повезати ова два скупа података с тим кредитом.

Овај приступ је заснован на супервизорским начелима који наглашавају потребу побољшања способности банака за пружање правовременог приступа подацима.

5.2.2. Интерни модели вредновања и њихова повезаност са Прегледом неопходних података

Под интерним моделима вредновања у смислу овог документа се подразумевају било који интерни системи банке који омогућавају процјену књиговодствених и економских вриједности за поједине билансне и ванбилансне позиције, а који се, уз одређена усклађивања ако су потребна, могу користити за потребе вредновања прије реструктурирања (у даљем тексту: интерни модели вредновања погодни за вредновање у реструктурирању). Да би се интерни модели вредновања који су погодни за вредновање у реструктурирању уопште могли користити, већ у оквиру планирања реструктурирања банка треба обезбиједити да независни процјенивач буде у могућности прегледати методологију на којој се заснивају ти модели и стећи дубинско разумијевање улазних параметара, као и кориштених претпоставки. Такође, требало би омогућити да се улазни параметри модела вредновања могу мијењати и/или начин израчуна, како би модели вредновања обезбиједили вриједности које се могу користити за вредновање у реструктурирању. Даље, треба водити рачуна да процјенивач може проводити неке додатне тестове (нпр. на основу узорка и/или анализу упоредне групе), како би био сигуран у резултате модела. У том смислу, банке требају бити спремне пружити све потребне додатне податке и информације које ће подржати наведени процес.

Различити начини кориштења Прегледа неопходних података зависе од доступности интерних модела вредновања који су погодни за вредновање у реструктурирању за сваку материјалну билансну и ванбилансну позицију, а интерни модели вредновања и Преглед неопходних података се не преклапају, већ постоји међуоднос, који се може скраћено приказати како слиједи:

- а) Позиције за које постоје интерни модели вредновања прикладни за вредновање у реструктурирању

Када постоје овакви модели, Преглед неопходних података се користи ради утврђивања улазних параметара модела (за разлику од одређених појединачних података) чиме се подржавају резултати вредновања. У случају интерних модела вредновања који се примјењују на портфолио (групној) основи, Преглед неопходних података се користи за поређење релевантних категорија улазних параметара који требају подржати модел како би остваривао свеобухватне резултате вредновања. Посебно у овом случају, дијелови Прегледа неопходних података који су оријентисани на портфолио (информације о портфолију, историјске информације, евентуално информације из финансијске дубинске анализе) могу бити значајнији.

- б) Позиције за које не постоје прикладни интерни модели вредновања за све или поједине материјалне билансне и ванбилансне позиције

У овом случају Преглед неопходних података приказује податке и информације за које се очекује да би банка требала бити у могућности учинити доступнима независном процјенивачу или Агенцији на нивоу поједине трансакције или на нивоу портфолиа уколико је потребно.

5.3. Начин и критеријуми процјене

Агенција ће вршити процјену управљачких информационих система банке кроз провјеру:

1. **Способности** управљачких информационих система да у сваком тренутку могу пружити податке и информације неопходне за дјелотворно реструктурирање банке, **чак и у случају услова који се брзо мијењају**. То укључује сљедеће елементе:

- а) јасно разграничење интерних задужења унутар банке, како је документовано у интерним политикама и процедурама, као и усвајање **одговарајућих процеса и система** који ће омогућити да се висококвалитетни и свеобухватни подаци и информације могу у кратком року пружити независном процјенивачу или Агенцији у случају потребе. Како би се обезбиједила координација унутар банке и дјелотворна комуникација с независним процјенивачем или Агенцијом, банка треба одредити **одговорну особу** за комуникацију за потребе вредновања у реструктурирању, као и за вријеме редовног пословања;

- б) **провођење самопроцјене** од стране банке како би се утврдили разни интерни модели вредновања и извори података за прикупљање података и информација релевантних за потребе вредновања и упоредили са Прегледом неопходних података;
- ц) **одржавање свеобухватног и ажурираног приручника и документације за сваки интерни модел вредновања који је пригодан за вредновање у реструктурирању**, укључујући опис методологије, критеријуме, улазне параметре, претпоставке на којима се заснивају те процедуре за процјењивање и обезбјеђење дизајна и оперативне дјелотворности за сваки релевантни интерни модел вредновања. Наведена документација треба садржавати и могућност за додавање додатних претпоставки и улазних параметара, како би се омогућило независном процјењивачу да исто сачини у случају потребе провођења вредновања;
- д) адекватност процедура за верификацију и обезбјеђење квалитета **кориштених података, методологија, дизајна и оперативне дјелотворности** релевантних интерних модела вредновања;
- е) адекватност процедура за **верификацију података, валидацију и исправљање**, ако је потребно, како би се независном процјењивачу или Агенцији обезбједили **висококвалитетни подаци**;
- ф) капацитете за брзо пружање података и информација независном процјењивачу или Агенцији у случају потребе, те способност за брзо учитавање прикупљених података и информација у виртуелну базу података у случају потребе. Исто подразумева да Агенција у фази планирања реструктурирања процјењује успостављене аранжмане, нпр. уговоре и пружаоце услуга информационе технологије, које је банка успоставила за ову сврху.

У провјери горе наведених елемената могу се користити налази организационог дијела Агенције који је задужен за процјену интерних модела вредновања, способности прикупљања података, као и друге налазе и закључке о пословању банке.

Ако поједини интерни модели вредновања прикладни за вредновање у реструктурирању нису обухваћени и контролисани од стране надлежног организационог дијела Агенције или су били предмет контроле за друге намјене, а не за намјену која је битна Јединици за реструктурирање, тада Јединица за реструктурирање неће приликом процјене погодности модела за вредновање циљати на „валидацију модела“, већ ће контролисати систем управљања интерним моделом вредновања.

Систем управљања банке треба обезбједити редовну провјеру релевантних претпоставки и улазних параметара, укључујући изворе информација за провјеру документације модела, како је већ назначено под д) у оквиру ове тачке. Ако је потребно, могу се провести одређена тестирања ради добијања одређеног нивоа сигурности.

Агенција може захтијевати од банке да достави мишљење независног експерта/вањског ревизора о једном или више интерних модела вредновања погодних за вредновање у реструктурирању, али исто не утиче на право Агенције да захтијева додатне провјере, нити то мишљење условљава коначну одлуку Агенције.

2. Резултата тестирања управљачких информационих система у стресним условима

Тестирања ће се углавном односити на тестирање симултаног кориштења интерних капацитета за пружање вишеструких података у кратком временском року, нпр. везано за одлив депозита, управљање ликвидношћу, праћење тржишних вриједности и слично. Додатно, ови сценарији могу укључивати и стрес тестове процеса, људи и ИТ система, а резултат тестирања може показати који су дијелови процеса повлачења и прикупљања података посебно осјетљиви.

Смисао креирања сценарија је даљи развој капацитета и способности управљачких информационих система за потребе вредновања у реструктурирању и пружање висококвалитетних и ажурних података и информација у стресним условима.

Ако резултати тестирања нису испуњени, тада ће Агенција захтијевати од банке дефинисање и усвајање мјера којима ће се обезбједити усклађеност с очекивањима Агенције, а који су пропорционални природи и материјалности препрека за оправданост и могућност провођења реструктурирања банке.

Додатно, при процјени управљачких информационих система банке за вредновање у реструктурирању Агенција ће процјењивати испуњавање начела 1.1. - 1.3. из подручја 2.1. Управљање, те начела 5.1. - 5.3. из подручја 2.5. Информациони системи и захтјеви за подацима из документа Очекивања од банака у планирању реструктурирања - Смјернице.

6. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Ове Оперативне смјернице ступају на снагу осмог дана од дана доношења и објављују се на службеној интернет страници Агенције.

Банка за коју је Агенција планом реструктурирања важећим на дан ступања на снагу овог акта предвидјела примјену мјере и инструмен(а)та реструктурирања, треба да:

- имплементира очекивања предвиђена овим смјерницама најкасније до 31.12.2027. године,
- изврши самопроцјену доступних података и информација у складу с Прегледом неопходних података и достави резултате самопроцјене Агенцији у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу ових смјерница,
- достави акциони план усклађивања с Прегледом неопходних података у року од мјесец дана од истека рока за обављање самопроцјене,
- извјештава Агенцију о реализацији акционог плана на полугодишњој основи.

Банка за коју сходно важећем плану реструктурирања није предвиђена примјена мјере и инструмен(а)та реструктурирања, а за коју се примјена мјере и инструмен(а)та реструктурирања накнадно утврди, треба да:

- имплементира очекивања предвиђена овим смјерницама у року од двије године од дана пријема обавјештења о примјени мјере и инструмен(а)та реструктурирања,
- изврши самопроцјену доступних података и информација у складу с Прегледом неопходних података и достави резултате самопроцјене Агенцији у року од шест мјесеци од дана пријема обавјештења,
- достави акциони план усклађивања с Прегледом неопходних података у року од мјесец дана од истека рока за за обављање самопроцјене,
- извјештава Агенцију о реализацији акционог плана на полугодишњој основи.

Број: Д-13/25

Датум: 17.06.2025. год.

Директор

Срђан Шупут

ПРИЛОГ 1.

Преглед неопходних података

Преглед неоп.
података.xlsx